Hispana Esperanto GAZETO

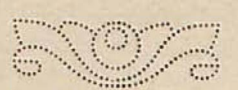
Eis aqui se descobre a nobre Hespanha
Como cabeça allí da Europa toda.

De ĉi tie jen nobla Hispanujo
Kvazaŭ kapo de la tuta Eŭropo.
(«Os Lusiadas». Kanto III[a], XVII.)
CAMOENS

3a jaro **Januaro 1933** **N-ro 21**

OFICIALA ORGANO DE
HISPANA ESPERANTO ASOCIO
ORGANO OFICIAL DE LA
ASOCIACIÓN ESPERANTISTA ESPAÑOLA

Redakcio kaj Administracio:
SAGASTA, 10. - MADRID (HISPANUJO)

Tipografia CHULILLA Y ANGEL
Torrecilla del Leal, 17
Teléfono 71926

ACTA DE LA JUNTA CENTRAL EJECUTIVA DE H. E. A.

En Madrid, a las 19 horas del día 12 de diciembre de 1932, y en el domicilio social de esta Asociación Esperantista Española (Sagasta, 10. - Cruz Roja Española), se reunió la Junta Central Ejecutiva de la misma, con asistencia de los miembros anotados al margen.

Puesta a discusión una propuesta de la Sección de Pedagogía del Ateneo de Madrid, referente a una experiencia práctica por medio de un curso intensivo de Esperanto para sesenta maestros y maestras de Madrid y pueblos cercanos, mediante petición documentada de los que quieran participar en dicho curso, y selección entre los concursantes o peticionarios por los méritos correspondientes, es aprobada por unanimidad, aplicando a esta prueba las 5.000 pesetas que el Ministerio de Instrucción Pública aumenta en el nuevo presupuesto y para aplicación de la enseñanza del Esperanto.

Se acuerda adquirir las obras musicales editadas por el maestro Benedito, director de la Masa Coral de Madrid, que prestó su valioso concurso para mayor solemnidad del último Congreso de la Asociación, algunas de las cuales ya están puestas en Esperanto, con destino a la Biblioteca de la Asociación. Asimismo, se acordó adquirir, con el mismo fin, otras composiciones musicales y extranjeras con adaptación esperanta de sus letras y copiar otras.

Se aprobó suscribir la Asociación a AELA por duplicado ejemplar de cada publicación para la Biblioteca de la Asociación.

Se nombraron para los cargos de vicesecretario, vicetesorero y bibliotecario, con que los nuevos Estatutos en vigor amplían los cargos de la Junta Central Ejecutiva, a los señores D. Jacinto Martín Lozano, D. Emilio del Barrio y D. Manuel Vázquez, respectivamente, cuyos nombramientos se someten a la aprobación de los vocales regionales.

Se nombró vocal regional de Baleares a D. Fernando Redondo e Ituarte, por renuncia de D. Narciso Bofill.

Se acordó prorrogar hasta fin de febrero de 1933 el plazo para que los miembros de H. E. A. puedan conseguir las ventajas que se habían establecido para los que pagasen sus cuotas y sumas adicionales antes de 31 de diciembre corriente.

Se acordó ampliar el personal de oficina con un empleado, como consecuencia del aumento de trabajo que acarrea el progreso de la Asociación y la diversidad de material de que dispone.

Y no habiendo más asuntos de que tratar, se levantó la sesión por el señor presidente a las veinte de este día.—El Secretario (por

ausencia del propietario), *Carlos San Antonio*.—V.° B.°: El Presidente, *J. Mangada Rosenörn*.

NOTA.—Asistieron: el presidente, el vocal regional de Castilla la Nueva que actuó de secretario, el vicepresidente D. José Perogordo, el tesorero D. Julián Sosa y estuvo representado por el presidente el secretario D. Mariano Mojado. También asistió el señor D. José Buzón, miembro número 928 de H. E. A., sin voz ni voto.

Los vocales regionales tendrán en cuenta la *nota* puesta al final del Acta que aparece en el número de diciembre de esta Revista.

A LOS ESPERANTISTAS HISPANOS

Los miembros de H. E. A., que paguen su cuota para 1933 antes de fin de febrero inmediato, seguirán recibiendo gratuitamente la Terminologio de Azorín, perdiendo el derecho, de no hacerlo así; sin embargo, el envío de los cuadernos se suspenderá para cuantos no hayan pagado ya su cuota;

en marzo se suspenderá el envio de la Revista a cuantos no hayan abonado su cuota para 1933, enviándoles los ejemplares aparecidos en el momento de ser satisfecha aquélla;

todo nuevo miembro de H. E. A., que satisfaga la cuota antes de fin de febrero inmediato, recibirá gratuitamente «Pri Cervantes kaj lia verko»...;

todos los antiguos miembros y los de nuevo ingreso, que antes de fin de febrero satisfagan UNA peseta 75 céntimos con la respectiva cuota de miembro para 1933, recibirán «Mia Poezio» y «La Kreitaj Profitoj» y serán incluídos en el BES-Adresaro, recibiendo gratuitamente un ejemplar de éste cuando el editor lo envíe (el Bes-Adresaro se edita en Checoeslovaquia);

todo miembro de H. E. A., por el hecho de serlo, lo será también de la Universala Federacio Esperantista sin abono de cuota de ninguna clase, y será incluído en la categoría de SIMPLA MEMBRO; pero H. E. A. recomienda a sus miembros pudientes, que se incluyan en la categoría de AKTIVAJ y SUBTENANTAJ MEMBROJ, enviando a H. E. A. la diferencia de 0,50 a 2,50 y 12 francos suizos, pudiendo hacerlo en pesetas, calculando que el franco suizo vale dos pesetas cuarenta céntimos *aproximadamente;*

los que quieran inscribirse como PATRONOJ, solamente tendrán que enviar a H. E. A. OCHENTA francos suizos en vez de CIEN, pues H. E. A. deja a favor de los interesados los VEINTE francos

suizos a que tiene derecho, según los estatutos de la U. F. E. (Véase el número de diciembre, 1932, páginas 4 y 5);

los actuales carnets y tarjetas provisionales serán cambiados por el internacional, cuando la U. F. E. los envíe.

La buena marcha de H. E. A. impone a todos un poco de atención, pues la Asociación entra en un verdadero movimiento activo y eficaz; así, pues, es preciso: que se comuniquen a tiempo y sin demora los cambios de dirección, y que se escriban muy legiblemente; que en la correspondencia y envío de cuotas no se involucre, no se mezclen asuntos extraños a la Asociación, pues hacerlo en esa forma perturba, da un mayor trabajo; que claramente se determinen los conceptos y cantidades que en su virtud se remitan; que toda la correspondencia se envíe, según su contenido: si se trata de cuotas y pagos por libros editados por H. E. A., al tesorero, D. Julián Sosa (Gonzalo de Córdoba, 22, Madrid); si se trata de publicidad, de propaganda para la Crónica en la Revista o de original para ésta, a D. Julio Mangada (Teniente Coronel del Regimiento de Infantería núm. 1, Madrid); si se trata de cualquier otro asunto, al secretario, D. Mariano Mojado (Abascal, 13, Madrid). No obstante, puede aprovecharse el escribir a cualquiera de las direcciones dichas e incluir aparte correspondencia para trasladarla a quien corresponda, es decir, enviando separadamente por escrito los asuntos para poderlos distribuir y evitar entorpecimientos, molestias y trabajo estéril, procurando así la mayor economía a los expedidores.

Las obritas editadas por el compañero Mangada Rosenörn, continuarán facilitándose a los miembros de H. E. A. por TRES PESETAS, constando la colección de SEIS folletos con DOSCIENTAS SETENTA Y OCHO páginas y numerosos bellos grabados. (Véase el número de noviembre de 1932, página 8).

Se hace presente que el encargo de libros (gramáticas, etc.) que no son propiedad de H. E. A., podrán hacerse directamente a D. Mariano Mojado, pudiendo aprovecharse la correspondencia por otro motivo, pero haciéndolo en hoja separada para dicho señor.

Los grupos y federaciones podrán encargar el folleto «¿Qué es el Esperanto?» al precio de QUINCE CENTIMOS EJEMPLAR, SIEMPRE QUE EL PEDIDO SEA DE CIEN.

Como final de estas advertencias, para constatar una vez más la importancia de la Asociación y la orientación de beneficiar a sus miembros lo más posible, transcribiremos lo que el director de la Oficina Central del Movimiento Internacional Esperantista nos dice en reciente carta, después de agradecer que H. E. A. inscriba a todos sus miembros en la U. F. E.:

«Nos alegramos por el crecimiento de vuestra Asociación, que, gracias al auxilio del Gobierno, puede GOZAR DE MUCHAS VENTAJAS. Pero, ¿han pensado la manera de retener a los miembros en el caso de desaparecer la subvención? Nos parece que es peligroso acostumbrar demasiado a los miembros a TAN GRANDES VENTAJAS, que NO ESTAN EN PROPORCION CON LO QUE PAGAN»... Y continúa haciendo presente la necesidad de acostumbrar, aunque sea difícil, a los esperantistas a sacrificios pecuniarios mayores, porque, por no hacerlo, el movimiento se estaciona en un diletantismo basado en ridículas cuotas que no permiten una labor eficaz y extensa. A esto respondemos con los hechos: con la edición de 24.000 folletos «¿Qué es el Esperanto?», con la de las dos obras conocidas, con la labor realizada cerca del Gobierno, con la propaganda en los medios oficiales y particulares, en fin, SEMBRANDO ABUNDANTEMENTE y acreditando el empleo de la subvención en forma que impresiona favorablemente y cada vez más a quienes tienen en su mano el poder auxliar nuestra labor, y de tal modo, que, seguramente, el año que comienza va a ser verdaderamente glorioso si las promesas que se nos han hecho se cumplen. ¡Adelante, compañeros!

Por la Directiva de H. E. A.,
El Secretario,
MARIANO MOJADO

—o— LA MATERIO —o—

Ĉio celas idealiĝi kaj ni nin faras ĉiufoje pli spiritemaj, malpli maldelikataj. Ni anstataŭis la pezan hemportilon per la veturilo, kies mulinoj timemaj kun akrepintaj oreloj tintigis siajn tintilarojn, gajigante la tintado kun la sentigaj kantoj de la veturigisto la vojaĝantojn, veturiloj ankoraŭ uzataj de iuj hispanaj regionoj; sed la vagonaro venis nuligi ilin preskaŭ tutplene, kaj la modernaj lokomotivoj, ventregaj kaj masivaj, havas la majeston de la grandeco kaj de la supereco; tiuj lokomotivoj, kiujn kantis per malbonaj versoj bonintencaj la *estontuloj (modernaj poetoj)* estritaj de Marinetti, kaj kiuj, rulante rapidege sur la brilantaj rubandoj grizaj de la reloj, ŝajnas protesti kontraŭ la distancoj. Kaj poste alvenis la aŭtomobilo odoranta je petrolgaso, sed nur malbondora por la malfeliĉa piediranto; sed ĉi tiuj vojaĝiloj ne sin liberigis ankoraŭ el la tera altiro, kiu, kiel krespuska virino avara je karesoj de amanto retenas ĉi tiun sur sin, altenas ilin sur sian suprajon, kvazaŭ rememorigante al ili la fatatan *pulvis eris* de la simbola Mer-

kredo; sed la homo, sciinte ke li estas el senmorta materio, nur envolvita de transira argilo, volis flugi, kaj li flugis per la aeroplano. La virino anstataŭis la pezan subjupon, kiu donis al ŝia korpo aspekton saman, kia estas tia de sako plena je terpomoj, per delikataj vestoj malpezegaj, kiuj sin zonas kaj altenas sur ŝian karnon neĝ-rozkoloran, modelante la kurbojn de nepublikigita geometrio ĝentila. La literaturo ankaŭ idealiĝas, kaj same kiel la troa doloro klinas nin al la anestezio, la erotika ondo, kiu antaŭ nemulte minacis sufoki nin, iom post iom perdadis forton, kaj el ĝi naskiĝis—nova Venuso—realaĵo pli amata kaj deziro pli spirita; la milito, ĵus suferita de ni, plibonigis la sentojn de ĉiuj nacioj, kaj kvankam ŝajnas, ke ankoraŭ ilin apartigas baro el malamoj, unu la alian ili etendas la fratajn brakojn invitantajn la homojn sin brakpremi pace definitive. Kaj, fine, la materio, tio, kio ŝajnas pli kruela, ankaŭ emas idealiĝi, spiritiĝi, *senmateriiĝi*.

Je la unuaj lumoj de la civilizacio, la materio estis io bruta, kruda: ĝi estis la fortega vento en la velojn kaj antaŭenpuŝanta la ŝipon; ĝi estis la akvo batanta la padelojn de rado; poste, ĝi estis la vaporo, kiu, trairante la tubojn de lokomotivo—intestojn de la ventro de nova civilizacio—, movis piŝtojn kaj kuplostangojn ruligantajn rapidege ekspresojn, per kiuj promenas sian tedon tra la mondo tiuj, kiuj forkuras el mondaj malĝojoj; kaj la materio, de malalta klaso—vento, akvo—, altrangiĝis al io burĝa—vaporo—; pli malfrue, atinginte la elektron, la materio aristokratiĝis, kaj ĝi fariĝis fluo subtila kaj nevidebla portanta ĉe ĝia internaĵo, tra metalfadeno, la vibradon de la penso; kaj tiam, kredante la homo ne esti eble spiritigi ĝin pli, iuj gravuris sur la kolonoj de la Scienca Herkuleso novan *Non plus ultra* triumfan kaj gloran; sed grandanimulo, Roëtgen, per siaj radioj X, elpruvis, ke la materio krom la solida, fluida kaj gasa statoj, havis kvaran staton: radiantan staton; kaj ke la elradiadoj Roëtgen faris diafanaj multajn maldiafanajn korpojn, provizante novan okulon al la Scienco, kaj konstatante ke en la Naturo ne estas maldiafanaj substancoj, sed neperfektaj okuloj; kaj vidigante, per *platencianura* lumelradiiganta lameno el bario, korpojn starantajn en la ombro; la *aristotelanoj*, avidaj doni al aĵoj plej abstraktajn substancajn kondiĉojn kaj atribui al ĉiu kvalito *substratum'on*, tremus konante ĉi tiun kvaran staton de la materio.

«La bazo de la hieraŭ Scienco estis la eterneco de la materio; tiu de la morgaŭa Scienco estos la *elmolekuliĝo* de la materio», diris Gustavo Le Bon per profetaj paroloj de iniciatito en la parolado kiun li faris en Ostende je aŭgusto de 1907. Kaj la materio *elmolekuliĝas* per la disiĝo konstanta de la atomoj formantaj ĝin, ĉar la materio ne havas abstraktajn kvalitojn.

De la romana poeto Lukrecio, kies filozofion li bazis sur la nede-

trueblecon de la materio, ĝis Lavoisier starigante sian principon «en la Naturo nenio perdiĝas, nenio kreiĝas, sed ĉio transformiĝas», la memstara materio estis kvazaŭ dogmo, ankoraŭ subtenata de absurdaj libroj entenantaj la ortodoksan sciencon, kiun la progreso ordonis forlasi jam. La materio, kiel ĉio, kio havas realecon objektivan, malaperas, ĝi konfuziĝas kun la etero, el kiu ĝi eliris, dia *nirvano*, kiu per movo, nin kreas, kaj per alia movo absorbas nin.

La atomo, konsiderate ĉiam kiel la plej malgranda korpo de la Naturo, kiel la lasta termino de la dividita materio, eĉ je la punkto, ke, laŭ kalkuloj de Gaudin, estus necesaj *ducent kvindek milionoj da jaroj* por kalkuli la atomojn entenatajn en kapo de pinglo, supozante ke oni kalkulus *mil milione po sekundo*; ĉi tiu *neestiminda* atomo, tiel senfine malgranda por nia vido, estas potencega energiujo, kiu, fojojn, sub ĥemiaj aŭ elektraj influoj; fojojn, propramove, disiĝas eligante radiojn *katodajn*. Por doni ideon pri la energio inter-atoma, sufiĉas diri, ke se oni povus disigi la atomojn de kvin centima monero, la forto necesa por tion fari estus kapabla treni vagonaron tra distanco dudek fojojn pli granda ol la periferio de nia terglobo. Tradukante tion al pesetoj: Por nutri la kaldronego de lokomotivo trenanta tiun vagonaron estus necesaj *dekkvin mil metrajn tonojn da karbo*, kiuj, laŭ la nuna meza prezo, atingas sumon *superantan milionon da pesetoj... entenataj en kvin centima monero*!

Sed tiu ĉi nesinmontra energio persistadas kaj persistados dum multaj jarcentoj, ĝis kiam malpligrandiĝos la rapidecon de tio, kion oni povas nomi *polvo el atomoj*, kaj tiam ni revenos al *Nenio-Ĉio*. Ĉi tiu rapideco estas tio, kio donas rigidecon al la materio, kaj pruvo pri ĉi tio estas la eksperimentoj faritaj en la hidro-elektraj fabrikoj, konstatante ke fluida kolono *ducentimetre diametra* falanta de *altaĵo kvincentmetra* ne povas esti tranĉata de sabro. La armilo potence batante la kolonon saltas, kiel se ĝi batus kolonon el granito. Jen problemo por la Sigfredo venonta. Tial la materio kaj la forto aŭ energio estas la samo, du aspektoj de sola estaĵo: la movo halucinaciiganta kiel mistero. La materio estas memstara formataĵo de la energio.

La rigideco de la materio estas, do, nur oportuna maniero paroli; la korpoj, kiuj prezentas koheron eksterordinaran al niaj neperfektaj okuloj, ŝuldas tiun koheron al stato de ekvilibro inter sia interna energio kaj la eksteraj energioj—temperaturo, premado, k. c.—ĉirkaŭantaj ilin.

Alia propreco de la materio: la nesentemo, ankaŭ ĝi estas fiktiva iluzio. Sufiĉas la influo de lumradio malmulte potenca sur tre maldikan

fadenon el plateno, por atingi reakcion; pro kio oni devas konsideri neveraj la versojn de Rubén Darío:

«Feliĉa la arbo, kiu estas apenaŭ sentema,
Kaj pli la malmola ŝtono, ĉar tiu ĉi ne sentas;
Ĉar esti vivulo estas la plej granda doloro,
Kaj la plej granda bedaŭro estas la konscia vivo»;

ĉar la «malmola ŝtono» havas sian sentemon, kaj tiu sentemo estas pli granda ol tiu de moderna virineto histeria. Laste, la pesebleco de la materio, verŝajne pravega argumento je la unua vido, estas propreco tre relativa, ĉar dependas de la altiro kaj tiu ĉi varias laŭ la latitudo.

Jam, je la komenciĝo de la XIX jarcento Davy estis observinta la disigon, kiun kaŭzis elektra fluado en la ĥemiaj kunmiksitaĵoj, ĉi tiujn spertojn kompletigis poste Faraday kaj ili naskis la aktualan teorion pri la atoma elektro.

Pli malfrue la elkaŝo de la *katodaj radioj*, sekve tiu de la radioj X, kaj poste tiu de la korpoj *polonio* kaj uranio, kiuj posedas grandan radioefikon, batis mortige la antikvajn teoriojn pri la materia stato, kaj la bato estis definitiva, kiam oni konstatis, ke la radioefikeco ne estas propreco de iuj korpoj, sed propreco komuna por ĉiuj, propreco ĝenerala de la materio; kaj la antikva atomo nedanĝerigema kaj simpla fariĝis hodiaŭ malgranda suna sistemo eksterordinare komplikata, konsistante el nekonsciebla nombro da eretoj infinitezimaj, kiuj turniĝas nekonscieble rapide ne tuŝante unu la alian, kaj konservante nesinmontrantajn potencajn energiojn interatomajn, kiuj estus sufiĉaj por detrui la universon.

Ĉi tiuj energioj malaperadas iom post iom. La restado de la materio estas fantomo, kiu malalproksimiĝadas sur la vojo al malaperiĝo; la elektra atomo, naskiĝinte ĉe la etero, perdas iom post iom sian individuecon, por reveni kuniĝi kun la naskinta etero mem, kaj la materio same, kiel ĉio ekzistanta, obeas neŝanĝeblan leĝon *naskiĝi, disvolviĝi* kaj *morti*.

Sed, reveninte la atomo kunfandiĝi kun la etero, el kiu ĝi naskiĝis, ĉu la etero renaskos aliajn atomojn?

De la komenco, en la mondsistemo elpensita de Laplace, en la vasta nebulozo naskanta nian sistemon, la etero naskis la atomon, kiu persistadas same en la Suno, kiel en la malvarma kadavro de la Luno; same en la maltrankvila koro de amanto, kiel en peco el granito; kaj kvankam la spektro de Hamlet ne konfuzu niajn pripensadojn netranscendajn, estas tre dolore pensi pri la absoluta detruo de la materio kaj ke ĝi estu absorbata de la etero.

Ennaska deziro, io, kion mi ne scias klarigi, devigas nin ribeli kontraŭ ĉi tiu tiranio, kontraŭ ĉi tiu absoluta detruo, kaj tio volas resti post la detruita materio, post la spirito, post ĉio; kaj ĉi tiu deziro, ĉi tiu avideco voli koni la infiniton, estas sole tio, kio faras la vivon iom pli agrabla en la teda bulo el koto, en kiun ni falis. Eble ĉi tiu falo estu nia savo.

FRANCISCO VERA

El hispana lingvo tradukis: J. M. R.

AL ESPERANTISTAJ GAZETOJ

Ĉi gazeto deziras regulan interŝanĝon kun ĉiuj aliaj de la tutmonda esperanto movado po duobla ekzemplero. Ĝis nun ni sendis regule duoblan ekzempleron eĉ al ne ĉiumonataj gazetoj, kaj same ni daŭrigos la sendadon; sed ni petas, ke ĉiuj gazetoj faru same al ni. Ankaŭ ni petas, ke oni atentu pri la adreso por la sendado, ĉar, spite de la avertoj pri la adresŝanĝo, ankoraŭ venas iuj gazetoj al de antaŭlonge forlasita adreso. Bonvolu sendi la gazetojn al S-ro. Julio Mangada Rosenörn, Leŭtenanto Kolonelo de la 1ª Infanteria Regimento. - MADRID (Hispanujo).

«HISPANA ESPERANTISTO»

estas kvinjara kompleta kolekto enkalkulanta 970 paĝojn kun tre varia kaj interesa teksto, 200 bildojn en luksa papero. Grupoj, Naciaj Asocioj, samideanoj interesiĝintaj, mendu la belan kolekton. PREZO: por fremduloj, 15 sv. fr.; por enlandanoj, 15 pesetoj. Ĉiam antaŭpagu. Oni sendos la kolekton poŝtrekomendite. Havebla ĉe Hispana Esperanto Asocio.

SIMBOLISMO DE LA HISPANA LUDKARTARO

La hispana ludkartaro havas kvar kolorojn: *oro* (karoo), *pokalo* (kero), *glavo* (piko) kaj *neprilaborita ligno* (trefo), kiuj respektive havas diversajn signifojn.

Laŭ la antikvuloj, ĉe l' Naturo estas kvar elementoj: *tero* (solidoj), *akvo* (fluidaĵoj), *aero* (gasoj) kaj *fajro* (etero). Oro simbolas la *teron*,

el kies internaĵoj oni elprenas ĝin; pokalo, la *akvon*; glavo, la *aeron*; ligno, la *fajron*, kiu estas produktata per frotado de du lignaĵoj.

En Hindujo ekzistas kvar kastojn: *brahmanoj* aŭ *pastroj*, *militistoj*, *komercistoj* kaj *laboristoj*. Pokalo simbolas la kalikon de l' *pastro*; glavo, la *militistojn*; oro, la *komercistojn*; ligno, la *terkulturistojn* kaj *laboristojn*.

En la homo oni povas distingi: *fizikan korpon* (ankaŭ simbolita de la *ventro* kovrata de haŭta sako); *emocian korpon* (simbolita de la *koro* protektata de osta kaĝo); *intelektan korpon* (simbolita de la *cerbo*, kiun ŝirmas osta skatolo); kaj *Homon Mem Senkorpan*, *Spiritan*, protektata de siaj bonaj agoj, pasioj kaj pensoj.

Ligno, enradikiĝite en la tero, t. e., en la materio, simbolas la *fizikan korpon*, kiu devas sin nutri per vegetaĵoj. Pokalo, la *emocian*, tial ke alkoholaĵo ekscitas la pasiojn. Glavo, la *intelektan*, tial ke nerva sistemo de l' homo estas glavo, kies mantenilo estas la cerbo, kaj kies vundilo estas la dorsa spino; ankaŭ Minervo, la diino de la Saĝeco, eliris el la kapo de Jupitero, armite de ĉiuj armiloj. Fine, la *Homo Mem*, la *Spirito* estas simbolata de la oro, la filozofa ŝtono serĉata de la alĥemiistoj de la mezepoko, kiuj ne nur serĉis la materian metalon, sed ankaŭ la puran oron de la homa spirito.

Kvar estas la sezonoj: printempo, dum kiu la *ligno* reverdiĝas; somero, dum kiu la *ora suna* disko varmigas; aŭtuno, dum kiu oni rikoltas la vinberojn por fabriki vinon (*pokalo*); *vintro*, dum kiu ĉesas la vivo, kvazaŭ mortigate de *glavo*.

Kvar estas la naturaj regnoj: minerala (*oro*), kreskaĵa (*ligno*), besta (*pokalo*, simbolo de bestaj pasioj), homa (*glavo*, simbolo de la intelekto).

Kvar estas la ĉefaj viroj de l' Kristanismo: Adamo, kiu manĝis la malpermesitan frukton de arbo (*ligno*); Nohao, el kiu devenas la nuna homaro, kaj kiu drinkis vinon (*pokalo*); Moseo, fondinto de la hebrea religio, kaj kiu kondukis hebreojn al la almilito de la promesita lando (*glavo*); Jesuo, kiu predikis la religion de l' spirito (*oro*).

* * *

Ĉiu koloro de la ludkartaro havas dek kartojn. La numero *dek* ankaŭ estas simbola ĉar ĝi estas la sumo de du sanktaj numeroj: 7 kaj 3. La mosea dekalogo enhavas dek regulojn (7 + 3); kaj ĉiu ludkoloro, dek kartojn: el ili 3 estas personfiguraj, la ceteraj 7 ne personfiguraj.

Ĉe la numero 10, la cifero 1 estas vira signo; kaj la 0, ina signo; kaj el 10 devenas la vivo. Ĝi estas la bazo de nia nombra sistemo,

kaj la sumo de la kvar unuaj numeroj (1+2+3+4), tio estas, Hidrogeno+Oksigeno+Nitrogeno+Karbono, la kvar ĥemiaj de la vivantaj estaĵoj.

* * *

Ciganinoj antaŭdiras estonton per ludkartaro kaj ne per ŝakludo, nek per domentabuletoj. Sendube tial ke «la kvardekfolia libro» estas vera simbola magia libro.

FERNANDO REDONDO

LASTFOJE

Iam mi aŭskultis el lipoj de maljuna kamparano sekvantan rakonton:

En nia malriĉa vilaĝeto vivis antaŭ multaj jaroj sankta pastro, kiu preĝis fervore kaj atente zorgis pri la preĝejo. Lia sola libertempo estis unu horo antaŭ vespera ĉokolado, kaj li tiam promenis kun la instruisto. Oni vidis ilin sur tiu vojo kiu kondukas al la monto. Ili haltis kelkajn minutojn tie, etendis rigardon ĉirkaŭ la ridetantan panoramon, plenpulme enspiradis puran aeron kaj naturan belecon kaj pace subiris al la vilaĝo, laŭ murmuranta rivero.

Belan kaj varman posttagmezon preĝis la pastro apud la balkono de sia ĉambro, li aŭdis kanton de koturno, kiu eble serĉis belegan koturninon inter la brasikoj de la legomejo.

Tiu ĉi kanto, kiun delonge li ne aŭdis, rememorigis al nia bona pastro siajn jarojn de ĉasisto kaj restis revema iom da tempo. Tuj, ne plu pensante pri ĝi, li daŭrigis la preĝojn; sed la tenta koturno denove komencis sian akran kanton. La pastro leviĝis, eliris al malnova ŝranko, prenis tie malpuran pafilon, purigis ĝin iom kaj eliris el la domo al la legomejo, por ĉasi la malprudentan koturnon.

La ĉasisto flugigis la koturnon kaj pafis du aŭ tri fojojn, sed li estis tre mallerta pafisto, kaj la koturno liberiĝis el la morto.

Sekvantan tagon li ripetis saman ludon, kaj alian tagon kaj alian... Li neniam trafis, li tamen kun sama gajeco prenis ĉiutage la pafilon por ĉasi la koturnon.

Kaj li ne plu promenis kun la instruisto. Eĉ dum sia dormo, li vidis la koturnon fluganta. Tagon venis fremdulo al la vilaĝo, kaj la pastro invitis lin tagmanĝi. Post kafotrinko la pastro rakontis, kiel en lia legomejo sin trovis koturno kaj proponis al la fremdulo eliri al ĉaso. Ili nur havis unu pafilon kaj decidis alterni. Unue la pastro prenis la pafilon kaj post multe da klopodoj li renkontis la koturnon kiu timeme

forflugis. La pastro pafis, sed vane. Tiam la fremdulo prenis la pafilon, alproksimiĝis tien, kie la koturno estis haltanta.

La koturno flugis, la fremdulo pafis, kaj ĝi falis kiel ĉifono sur la teron.

En la unua momento la pastro diris: Tre bone! Sed iom post iom li komencis paliĝi kaj poste li ekkriis: Ho ĉielo! Kion vi faris? Mi jam ne plu estos ĉasisto! Vi dispecigis mian vivon foriru kaj portu kun vi, se vi volas, mian pafilon, kiu de nun servos al mi por nenio. Kion mi faros morgaŭ!

De la sekvanta tago oni revidis la pastron promenanta ĉiutage kun la instruisto.

ETULARO

Bilbao.

KURIOZAJO

Mistera Statuo.—Ĉe la regiono de la «Crater Lake», proksime de Portland—Oregon, Usono—iuj esplorantoj trovis, ĉe ŝtonego de tre sovaĝa pejzaĝo, admirindan statuon de virino nuda, kiun sperta artisto skulptis ĉe la roko mem tre arte.

La esplorantoj, el ambaŭ seksoj, celis preteriri la densajn arbarojn sovaĝajn, kaj unu el ili vidis en granda ŝtonkrutaĵo, kvazaŭ abismo, sur kiu fluadis, aŭ plibone, faladis riverego, ĉe la piedo de ŝtonego, la belegan statuon, kies kapo estas klinata al la abismo, kaj kies gesto kaj brakoj elmontras ŝian frenezan doloron, ŝian senesperon. Du el la esplorantoj atingis alveni post grandaj penadoj al la statuo kaj ili legis ĉi tiun gravuraĵon: «1843»—«May».

Oni opinias, ke la statuo difinas okazaĵon, ke la skulptaĵo estas rememoraĵo pri homa tragedio tie okazinta.

La artistoj, vidinte fotografaĵojn de la statuo, konsideras ĝin verko de geniulo.

En la juĝejo:

La juĝisto: —Kaj, kial vi batis la denuncinton?

—Ĉar li estas malsaĝulo.

—Sed, ĉu malsaĝulo ne estas persono, kiel vi aŭ mi?

ENLANDA KRONIKO

Madrido.—Ĉar la ministro de P. I. promesis por la jaro 1933 pligrandigi per aliaj 5.000 pesetoj la subvencio al H. E. A. precize por ampleksigi la instruadon de Esperanto, la Hispana Esperanto Asocio, kun la helpo de la Pedagogia Fako de la fama Ateneo de Madrid, planis gravegan eksperimenton, kies sukceso estos fruktodona kaj permesos, por la venonta jaro vastigi la eksperimenton kaj malaperigi barojn al enkonduko de Esperanto en la unugradajn Lernejojn. Ĉi kurso interesege atentigis la Ministerion de P. I. kaj allogas la ministron.

SESDEK geinstruistoj lernos Esperanton de la sepa de januaro en majon de 1933; alterne ĉiu tridekon ĉeestos la lecionojn en aŭlo de la Ateneo, vespere, sen iu ajn libertempo; la metodo estos rekta kaj rapida. El ĉiuj geinstruistoj petintaj partopreni la kurson, la Pedagogia Fako elektos SESDEK laŭ propraj meritoj, entuziasmo, k. t. p. Je la fino de la kurso, estos pruvo, la *dek unuaj* atingintaj plej superan kvalifikon ricevos monpremion, kiu konsistos el 400 pesetoj krom la membrokarto por la Universala Kongreso en Kolnjo, kondiĉe ke ili alvojaĝu al la Kongreso, ĉar alimaniere la premio k. c. pasos al alia aŭ aliaj ekzamenitoj laŭ kvalifikoj plej superaj. La premiitoj, partopreninte la Kongreson, nepre raportos pri la lingvo, pri ĉiaj spertoj trafitaj, pri la avantaĝoj de instruado de la lingvo por infanoj, por interŝanĝo de infanoj, k. t. p.; la premiitoj estos devigataj klarigi Esperanton en siaj komplementaj lecionoj ĉe siaj respektivaj lernejoj de la komenco de la kurso 1933-34, t. e., en SESDEK lernejoj, interrilatigante siajn instruatojn kun tiuj de fremdaj larnejoj per Esperanto. Ili ricevos ateston pri instrukapablecon esperantan.

La kurson klarigos nia samideano Mangada Rosenörn.

La madridaj samideanoj okazigis, la 18an de decembro, en la ĉefa salono de la Ateneo, sub aŭspicioj de la Pedagogia Fako, gravan feston, memorigante per ĝi la naskiĝdatrevenon de la Majstro. S-ro. Julio Nogueras, el la Pedagogia Fako, salutis la Asocion je la nomo de la Fako, elmontrante ĝian moralan apogon al la movado, kies celo meritas apogon ĉies; li plentrafe eldiris, kiel li konscias nian celon al fratigo vera de ĉiuj homoj. Sekve F-ino Lucrecia San Antonio legis belegan verkon pri Esperanto, pri la Majstro kaj pri la neceso al virinoj alpreni Esperanton; poste nia eminenta samideano S-ro. Vicenta Inglada Ors, sin gvidante per la mirindaj versaĵoj de la Majstro, kiujn bonege li tradukis al la hispana lingvo, elpruvis kiel estis la Majstro, kiel li transdonis al la lingvo sian spiriton, kaj kiel Esperanto estas tiel potencanima vivanta lingvo de vivanta popolo tutmonda:

impresanta, konvinkanta parolado de nia pioniro, kiu, kiel F-ino San Antonio, ricevis koran aplaŭdadon. Je la fino, S-ro. Mangada Rosenörn parolis pri spertoj per Esperanto de li trafitaj por elpruvi kiel praktikeco kaj romantikeco estas la samo, ĉar romantikuloj estas praktikantoj por transdoni aŭ liveri utilon al ceteraj.

Vigo.—Ĉi tie ekburĝonas Esperanto; baldaŭ fondiĝos grupeto.

San Sebastián.—Denove baldaŭ ĉi tie organiziĝos esperanta rondo, ĉar la «afero» renaskiĝas en ĉi urbo, kiu estis unu el la unuaj posedantaj Grupon.

Coruña.—Tute same okazas ĉi tie, ĉar nia malnova kaj fervora samideano S-ro. Monteagudo rehavigis al si la fervoron, kiun la milito malvarmigis.

Santander.—La esperanta fako de l' *Ateneo Popular* okazigis tre interesan kulturfeston por rememori la datrevenon de la naskiĝo de la Majstro. Ĉi Ateneo estas altrange spirita Asocio, pro kio la esperanta fako ĝia same estas, kaj jen tial graveco de la festo. Esperanto pli kaj pli enradikiĝadas firme en ĉi Ateneo, kaj tio okazas dank' al senĉesa agado de grandanimaj pioniroj, kiuj trafis kunvenigi en granda rondo frata junulojn kaj maturulojn el Komunista, Socialista, Radikala Socialista, Federala Partioj, el *Ateneo del Monte* kaj el aliaj diversaj Asocioj.

Unue, samideano San Emeterio, post la tetrinkado, klarigas la kialon de la festo; sekve, infano Rafaelo Pérez, prezidanto de la Esperantista Grupo el Infanoj, mirinde legas alvokon al maturaj samideanoj, al ĉiuj, rimarkigante trafe tion, kio estas Esperanto, kaj la grandajn konsekvencojn pro ĝia alpreno. Poste aŭdiĝis «La Espero», kaj S-ro. Serafín Diego sukcesplene skizas pri la Majstro kaj lia verko.

La grava ĵurnalo «La Región» bonege raportas pri la festo kaj ni plezure kopias—laŭ traduko—la jenon: «Pruvo pri la laboro de ĉi esperantistoj estas fakto nekredebla, kiun ni hieraŭ vespere konstatis: Serapio Elvira, fondinto de la Ateneo, tre inteligenta, kiu reliefiĝas ĉe la Ateneo kiel granda laboremulo, modestega, tradukis du altvalorajn paroladojn de Zamenhof. La fakto verŝajne ne estas grava, tamen ĝi estas gravega ĉar Serapio Elvira, unu el plej altreliefaj membroj de l' Ateneo pro siaj laboradoj por sukcesigi la Asocion, ĉiam agadis silente, senbrue kvankam fervorege, neniam li FARIS PAROLADON, kaj tamen, hieraŭ vespere... ha!, ĉar oni pritraktis

Esperanton, li kuraĝe sin montris kavalira pioniro ĉe la areno, kie, bataladas la pacamantoj, atingante grandan sukceson ĉar la ateneanoj scias lin respekti kaj ami pro liaj virtoj kaj kapabloj.»

Estis ankaŭ koncerto, kiun ludis pianistino Julnjo García kaj ŝia frato violonisto Angel, ravante la aŭskultantaron, kiu konstante aplaŭdis vaimege same la koncerton kiel la oratorojn.

La Kongreskomitato fervore daŭrigas la laboron por la sukceso de nia ĉi-jara Kongreso. Aliĝu tuj! Ne lasu la aliĝon por plej posta dato!

Barcelona.—La Esperanta Grupo Juneco mirinde progresas; ĝi kalkulas multenombrajn heaanojn. La progreso de la Grupo devigis ĉi tiun translokiĝi al plej vasta hejmo por pli intense labori kaj trafi kiel eble plej grandan sukceson; pro ĉi tio ĝi luis bonegan hejmon kun tri balkonoj, en la strato Valencia, 385, ĉefetaĝo, en la plej grava strato de la kvartalo. La verda flago elvidiĝos de sur stango en la centra balkono, propagandante tiel. Baldaŭ oni finos la kurson, por rekomenci alian je la 10.ª de ĉi monato.

RECTIFICACIÓN

Por error se designó vocal regional de Aragón en el número de noviembre, a D. Luis Martínez, de Biota (Zaragoza).

Queda anulado dicho nombramiento y se nombra para el indicado cargo, a D. Vicente Perles Moncho, de Aguarón (Zaragoza), a quien por su mayor antigüedad en la Asociación corresponde.

VI KRIMAS KONTRAŬ VI MEM!

VI NE ALIĜIS ANKORAŬ AL LA

ASOCIO DE ESPERANTISTAJ LIBRO-AMIKOJ!

Postulu tuj la dukoloran deksespaĝan senpagan prospekton!

Sendas: LITERATURA MONDO. - Budapest, IX. Mester-ucca 53. - Hungría.